

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

ZA NEKAJ VEČ KOT
2c "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA
SVOJ DOM (izvršni sobot,
nedelj in praznikov).
:: Citajte, kar vas zanima ::

Telephone: CHelsea 3-1242

Reentered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 280. — Štev. 280.

NEW YORK, MONDAY, DECEMBER 16, 1940 — PONEDELJEK, 16. DECEMBRA, 1940

Volume XLVIII. — Letnik XLVIII.

ANGLEŽI DOSPELI V LIBIJO

ANGLEŽI ZAJELI OKOLI 50,000 UJETNIKOV
... ANGLEŠKE LADJE OBSTRELJUJEJO
BARDIJO ... ITALJANI POPOLNOMA ZME-
DENI ... BARIA IN TOBRUK V PLAMENIH

Vsak dan naznanjajo poročila iz Kaira v Egiptu večje angleške uspehe v boju z Italijani. Angleška armada je vrgla Italijane čez mejo v Libijo in se na več krajih bori na italijanskih tleh. Angleške bojne ladje ves čas obstreljujejo bežeče Italijane ter sedaj bombardirajo trdnjavo Bardijo. Potopljena je bila tudi italijanska podmornica Naiada. Poleg Bardije obstreljujejo angleške bojne ladje tudi več drugih italijanskih utrjenih krajev v Libiji.

V soboto so Angleži izstrelili 24 laških aeroplanov. Angleški aeroplani so tudi uničili dva italijanska aeroplana na letališču v Darni v Libiji, tako da so Italijani izgubili 26 aeroplanov. Angleži pa so izgubili tri aeroplane.

Zadnja poročila naznanjajo, da sta Baria in Tobruk v plamenih.

Angleži naglo prodirajo v Libijo

Angleži sami niso pričako-

Grki vedno prodirajo

Medtem ko sta skoro ves teden Grke ovirala dež in sneg, so sedaj, ko se je nebo zjasnilo, pričeli z novimi napadi ter imajo velike uspehe na celi fronti. Najdalje v Albanijo so Grki prodrli na severni fronti, severno od Pogradeca, kjer teče italijanska fronta ob jugoslovansko-albanski meji.

Takoj, ko je nastopilo lepo vreme, so Grki s svojimi napadi v enem dnevu dosegli več, kot prej v celotni teden. Ob jugoslovanski meji je grška artilerija razbila vse italijanske utrbe, nato pa je pričela prodirati infanterija. Na tem kraju so sicer Italijani pričeli s protinapadi, toda Grki so vse napade odbili in tako odločno, da so italijanski oddelki izgubili stik s svojim oporiščem, odkar so prišli.

Grki, odkar so pričeli preganjati Italijane, vedno prodirajo. Vrhovno poveljstvo poro-

vali, da bodo tako naglo prodirali in prišli tako daleč, kajti Italijani so v vojaštvu v premoči in imajo tudi več zelo utrjenih postojank. Toda Italijani so bili takoj po prvem vdaru popolnoma zmedeni in so pričeli v velikem neredu bežati. Na svojem begu so Italijani pustili vse svoje zaloge: topove, puške, municijo, tovarne in oklopne avtomobile in celo velikanska skladišča benic na.

Močna laška posadka se nahaja še v Bagbagu, toda je popolnoma odrezana od glavne armade ter se bo morala brezpogojno vdati.

Poročila s fronte pravijo, da se Italijani podajajo v veliki množini, tako da ujetnikov skoro ni mogoče prešteti, vendar pa je mogoče reči, da so v sedanji ofenzivi Angleži vjeli najmanj 50,000 Italijanov, med njimi tudi mnogo častnikov.

ča, da se vsak dan poda mnogo Lahov, drugi pa na bojišču pušajo orožje in municijo.

Edini kraj, ki ga Italijani trdovratno branijo, je Tepele, od koder pelje cesta v Valono. Grška artilerija pa Tepele bombardira. Na zapadni fronti se Italijani umikajo po cesti ob obrežju iz Kimare proti Valoni.

Grki so z bajoneti napadli laško posadko v Tepele, dospeli so že tudi v mesto, toda so se slednjič morali umakniti hudemu laškemu odporu. Sedaj se Grki nahajajo samo še eno miljo od Tepeleja ter čakajo na ojačenja, nakar bodo zopet naskočili mesto. Četudi pa Grki do sedaj še niso mogli zavzeti Tepeleja, so prodrli okoli mesta ter prerezali ceste, ki pelje v Valono. Pri tem so zavzeli vas Dukaj, severno od Tepeleja.

Proti komunistom v Oklahomi

John Eberle, pomožni okrajni pravnik v Oklahoma City, Okla., je rekel, da bo komunistična delavnost v državi kaj hitro ponehala, če bodo višja sodišča potrdila obsodbo mladega komuniste.

Porota je namreč spoznala 22 letnega Allana Shawa, tajnika komunistične stranke, krivim kršenja postave, naperjene proti kriminalnemu sindikalizmu.

Obsojen je bil, ker je bil član komunistične stranke, torej "stranke oziroma organizacije, ki zagovarja nasilno izpremembo obstoječih političnih in industrijskih razmer."

Eberle je obsodbo takole tolmačil:

— To pomeni, da je vsak član komunistične stranke podvržen obsodbi po tej postavi, ki določa za kršilce deset let ječe in pet tisoč dolarjev globe.

Lothianov naslednik

Angleška vlada je že izbrala naslednika lordu Lothianu, angleškemu poslaniku v Združenih državah, ki je tako nenadoma umrl.

Ime naslednika je bilo že sporočeno v Washingtonu. — Zdaj morajo v Londonu čakati odgovora, če bo predsednik Roosevelt z njim zadovoljen ali ne.

Prijateljska pogodba med Jugoslavijo in Madžarsko

V četrtek, 12. decembra je bila v vnanjem uradu v Beogradu med Jugoslavijo in Madžarsko podpisana pogodba "stalnega in večnega prijateljstva". Pogodbo sta podpisala jugoslovanski vnanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković in madžarski vnanji minister grof Istvan Csaky. Pogodba je slična prijateljski pogodbi med Jugoslavijo in Bolgarsko.

Vendar pa je med obema pogodbama nekoliko razlike, kajti ta pogodba posebno omenja besedo "mir" in "prijateljstvo" ter se nanaša na vse podonavske zadeve in ne samo na obe državi, ki ste pogodbo podpisali. V pogodbi ni omenjeno, do kdaj je veljavna in kdaj poteka.

Tri točke pogodbe so naslednje:

Člen I:
Med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Madžarsko bo stalni mir in večno prijateljstvo.

Člen II.
Visoki pogodbeni stranki se sporazume, da se boste posvetovali glede vseh vprašanj, ki bi se po njunem mnenju mogla tikati medsebojnih odnosov.

Člen III.
Sedanja pogodba stopi v veljavo, kadar bodo potrdilne listine izmenjane v Budimpešti.

Uvod k pogodbi omenja sosedna čustva Jugoslavije in Madžarske in medsebojno spoštovanje in zaupanje ter izražajo željo, da postavi to misljenje na trdno in trajno podlago, ki bo služila interesom obeh dežel in podonavskemu miru in napredku.

Prijateljska pogodba je bila naznanjena častnikarim poročevalcem v vnanjem uradu, kjer sta imela dr. Cincar-Marković in grof Csaky kratek nagovor. Grof Csaky, ki je izgedal utrujen in bolan, je rekel:

"Mir je največji zaklad človeštva in pred vsem se v teh težkih časih mora vse naše prizadevanje biti namenjeno vzdrževanju mira v tem predelu osrednje in jugovzhodne Evrope."

Vsebinska pogodba se naslanja na besedilo pogodbe, ki je bila že sestavljena za časa vladne ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinovića in je bila spravljen v predalih urada ministrskega predsednika.

Grof Csaky odpotoval na lov

Grof Csaky se je zvečer odpeljal v lovišče kraljevega namestnika kneza Pavla v Belje, kjer bo lovil v družbi ministrskega predsednika Dragiša Cvetkovića in vnanjega ministra Cincar-Markovića.

Iz besedila pogodbe je mogoče sklepati, da Madžarska od Jugoslavije ne bo zahtevala, da ji odstopi nekaj ozemlja. Od poteka sedanje vojne pa bo

Delavski pregled

Pri Wrightu ne bo štrajkov

Wright Aeronautical Corporation ima v Patterson, New Jersey, ogromne tovarne, v katerih izdelujejo letalske motorje. V enem letu se je produkcija skoro podvojila. Ker bi utegnile imeti v takem podjetju vsaka stavka usodne posledice, je sklenila korporacija z delavci pogodbo, ki izključuje stavko kot sredstvo za izboljšanje delavskih razmer.

V imenu korporacije je podpisal pogodbo Myron B. Gordon, podpredsednik in generalni manager, v imenu Wright Aeronautical Employees Association (neodvisne unije) pa njen predsednik William H. Showers.

Nadaljne določa pogodba 7 odstotno zvišanje plač, 10 odstotni bonus za ponočno delo, starostne določbe, plačane počitnice, poldrugo plačo za ovrtime ter dvojno plačo za delo ob nedeljah in praznikih.

O vseh nesporazumih, ki bi se pojavili med delavci in korporacijo, naj bi razsojalo posebno razsodišče, sestojee iz članov unije in zastopnikov korporacije.

Wrightova korporacija plača delavcem na leto nad 22 milijonov dolarjev.

Delavstvo je obljubilo pomoč

Delavski odbor v narodni obrambni komisiji, sestojee iz zastopnikov CIO, AFL in že-

tudi odvisno, ako se boste mogoče Jugoslavija in Maržarska kdaj postavili na skupno stališče, namreč, ako bi Nemčija zahtevala pravico za prehod svoje vojske skozi Madžarsko in Jugoslavijo.

Četudi pa je Madžarska po svoji pogodbi zaveznica Nemčije, vendar o tem ni nobene jasne slike. Skozi Madžarsko je sicer šlo 100,000 nemških vojakov na Romunsko, toda regent admiral Nikolaj Horthy Nemčiji ni hotel dovoliti, da bi na Madžarskem postavila vojaške ali zračne postojanke.

Nemško in italijansko časopisje zatrjuje, da pomeni sedanja pogodba prvi korak do pristopa Jugoslavije k trovezzi. List "Vreme" v Beogradu pa pravi, da je bila pogodba sklenjena na povabilo Jugoslavije. Poroča se tudi, da skuša Anglija na Balkanu postaviti novi blok držav, ki ne bo Nemčiji dovolil prehoda njenega vojaštva proti Bližnji in u Vzhodu. Kdo ima prav, je težko reči in je vse odvisno od bodočih vojaških in političnih razvojev v jugovzhodni Evropi.

lezniških bratovščin, je obljubil popolno sodelovanje delavstva pri narodno-obrambnem programu.

S tem je delavstvo odgovorilo tistim kongresnikom, ki skušajo uveljaviti postavke, naperjene proti unijam. Izjava stavke pri Vultee Corp. v Californiji je bilo vloženih več predlog, naj bodo stavke prepovedane v tovarnah, ki izdelujejo naročila za vladno Združenih držav.

Chrysler najbolje plača

V četrtek (12. decembra) so zastopniki Chrysler Corporation in zastopniki United Automobile Workers (CIO) podpisali pogodbo, ki bo zajamčila delavcem višjo plačo in plačane počitnice. S povišanjem delavskih plač bo imela korporacija na leto skoro sedem milijonov dolarjev več stroškov.

Vsak delavec, ki je bil dne 30. novembra 1940 že vsaj eno leto zaposlen pri Chryslerju, bo dobil namesto počitnice štirideset dolarjev. Plača od ure jim je bila povišana za dva centa.

Richard T. Frankenstein, eden voditeljev CIO, je izjavil, da niso nikjer drugje na svetu industrijski delavci tako dobro plačani kot so pri Chryslerju. Na uro dobe povprečno po \$1.06.

Pogodba je bila podpisana po več ur trajajočih pogajanjih, pri katerih je bil navzoč tudi zvezni posredovalec J. F. Dewey.

Delavcem, ki bodo poklicani v vojaško službo, bodo zajamčene starostne pravice. Poleg tega jim bo kompanija plačevala prispevke za zavarovalnino.

Tudi med Hudson Motor Company in CIO avtornimi delavci je bila sklenjena pogodba, toda njene podrobnosti niso bile objavljene.

Preiskava živilskih stroškov

V Philadelphiji je uvedla zvezna veleporota zaslišanja glede dozdavnega krušnega monopola. S tem je bila spravljen v tek kampanja glede pretiranih stroškov za živila. Justični departament je dobil zadnji čas dosti pritožb proti draginji kruha. Velike kompanije so baje sklenile kontrolirati krušne cene ter znižati težo hlebec. Kruh bi tako dolgo pod ceno prodajale, da bi morale vse majhne pekarnice zapreti svoja vrata.

K zaslišanju je bilo povabljenih nad sto oseb, med njimi zastopniki 30 velepekarn v Philadelphiji, Atlanti City in Wilmingtonu.

Hišman in Ford kare

Spor glede vprašanja, če naj dobe vladna naročila kompanije, ki so kršile Wagnerjevo delavsko postavko, je dospel do vrhca.

Sidney Hillman, delavski zastopnik v narodno-obrambni komisiji, je protestiral, ker je bilo pri Ford Motor Company naročenih za dva milijona dolarjev vojaških truckov in kar.

Pogodba ne vsebuje nobene točke, da mora Fordova družba vpoštevati pravico delavcev, da se organizirajo ter se kolektivno pogajajo glede plač in delavskih pogojev.

Pogodbo je sklenil s Fordom vojni department, in uradniki vojnega departamenta niso drugoga povedali, kot da je pogodbo odobril William Knudsen, producijski ravnatelj v narodnoobrambni komisiji.

Pogodba dosedaj še ni bila podpisana, toda kot se sliši, vsebuje določbo, da bo moral Ford vpoštevati mezdnourno postavko, to je, da bo moral plačati delavca overtime, če bo delal več kot štirideset ur na teden.

Zahteve am. industrije

Predsednik Narodne družbe tvorničarjev, zahteva, naj vlada natančno pojasni svoj program.

V New Yorku zboruje 45. letni kongres National Manufacturers Association (NAM), in njen predsednik H. W. Prentis, Jr., je izjavil v svojem uvodnem govoru:

— Ameriška industrija je že ponovno obljubila svojo podporo narodno-obrambnemu programu. Do danes je ugodila vsem vladnim zahtevam, rada bi pa žrtvovala še več, če vlada zares neobhodno potrebuje njenega sodelovanja. Vlada naj pove, katera produkcija je večjega pomena: produkcija za Anglijo ali za našo lastno obrambo. Edinole vlada lahko pove, če je treba našim tovarnam obratovati po 24 ur na dan in po 7 dni na teden. Resnici na ljubo moram ugotoviti, da vlada doslej tega še ni storila, in torej ne vemo, pri čem smo pravzaprav.

— V prvi vrsti nimamo jasnih pojmov o ciljih naše obrambe. Kaj nameravamo braniti in zaščititi? Kako daleč naj gremo iz tistega območja, v katerem so naši interesi neposredno v nevarnosti? Ena največjih potreb je centralizacija oblasti. Oblast naj bi bila centralizirana v obrambni komisiji, katera pa zaenkrat ne igra nobene druge vloge kot izključno le vlogo posredovalca.

Prentis je poudarjal, da je

Dr. Korošec umrl

Iz Beograda je prišlo v soboto poročilo, da je tam zgodaj zjutraj nagloma umrl prosvetni minister dr. Anton Korošec. Zadel ga je kap. Star je bil 68 let.

Zvečer je bil z nekaterimi drugimi ministri v Narodnem gledališču, kjer je bil vpriporjen srbski balet. K počitku je šel kmalu po polnoči. Zjutraj ga je hotel njegov sluga zbuditi, toda dr. Korošec se ni odzval klicu. Poklicani zdravnik je dognal, da ga je v jutranjih urah zadela srčna kap.

Pokojni dr. Korošec je igral zelo važno vlogo pri stvarjanju Jugoslavije in si je pri tem iztekel mnogo zaslug.

Dr. Korošec je bil rojen 12. maja 1872 ter je dovršil sedemdeset v Mariboru leta 1899. Že kot kaplan se je pričel politično udejstvovati ter je urejeval list "Slovenski Gospodar." Leta 1907 je ustanovil slovensko kmetijsko stranko.

Proti koncu svetovne vojne je deloval za novo jugoslovansko državo ter je v maju leta 1917 imel svoj zgodovinski govor, ki je imel v oktobru istega leta za posledico ustanovitve slovenskega narodnega sveta, ki je dal povod za združenje Slovencev, Hrvatov in Srbov. Na seji jugoslovanskega narodnega odbora l. 1918. v Zagrebu je bil dr. Korošec soglasno izvoljen za prvega jugoslovanskega ministrskega predsednika.

Dr. Korošec je od ustanovitve Jugoslavije leta 1918 bil skoro vedno v ministruvstvu ter zavzemal različna ministrska mesta. Ob času svoje smrti je bil prosvetni minister.

zveza tvorničarjev odločno proti vsakemu profitizmu, in te odgovornosti bi se morale zavedati tudi vse druge skupine.

— Delavski voditelji, — je rekel, — bi se morali boriti proti profitizmu, ki ga povzročajo nepravilna povišanja delavskih plač, ter preprečiti vse poskuse, čijih svrha je podraženje vladnih naročil. Noben treznomisleč državljan ne bo pričakoval oziroma zahteval, da bi moral delavec, farmer ali tvorničar več žrtvovati kot mu je treba. Javnost vsled tega ne bo trpela štrajkov, ki motijo produkcijo vojnega materiala, pretiranih zahtev za overtime in skrajšanje delavnega časa, vsled česar obrambni industriji mogoče razviti vseh svojih možnosti.

Prentis se je spravil tudi nad socialiste, komuniste, nacije, fašiste in nove liberalce, ki so — pa če priznavajo ali ne — bratje pod kožo. Tem ljudem ni posameznik nič, ampak jim je vse le država. Po njihovih nazorih naj bi bil človek služabnik države, ne pa država služabnica človeka.

Kongres National Manufacturers Association se vrši v newyorškem hotelu Waldorf-Astoria. Udeležuje se ga nad dva tisoč industrijske iz vseh delov dežele.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slavonic Publishing Company, (A Corporation).
Frank Sakser, President; J. Lupsha, Sec. — Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

47th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$6.—, Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—; za četrt leta \$1.50.— Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.— Za inozemstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

POMOČ PODJARMLENIM NARODOM

Bivši ameriški predsednik Herbert Hoover je oficijelno odobril načrt glede preskrbe podjarmljenih evropskih narodov z ameriški živil. Vpoveč naj bi prisli predvsem Belgiji, Holandi, Danci, Norvežani in Poljaki.

Načrt je seveda povsem privaten in zaenkrat le še na papirju. Tako podjetje bi se moralo seveda izvršiti z odobrenjem ameriške vlade, ki pa doslej ni podala o tem še nobene ga pojasnila. Hoover je zelo navdušen za pomoč podjarmljenim evropskim narodom ter je prevzel predsedstvo pomožnega odbora.

Kako bi bilo mogoče pomagati prebivalstvu zasedenega ozemlja, da bi s tem ne bilo tudi Hitlerjevi diktaturi pomagano? Kdor v tej deželi kaj takega snuje, pač ne pozna diktatur in ne pozna vojne, ki jo diktature vojujejo.

Nacijska diktatura je do skrajnosti izčrpala zasedena ozemlja, poleg tega se pa v zasedenem ozemlju poslužuje vseh industrij in delavskih sil za ojačanje svoje lastne vojne produkcije, kateri je danes seveda vse drugo podrejeno.

Angleži bi kopali sami sebi jama in bi sploh ravnali silno nespametno, če bi sovražni vojni stroj še ojačili. S tem bi posredno pomagali producirati še več bomb za uničevanje angleškega prebivalstva in angleških mest.

Treba je le pomisliti, da so vsa letališča, s katerih se danes dvigajo nacijska letala, na francoskih, belgijskih, holandskih, danskih in norveških tleh.

Že iz tega razloga je nemogoče, da bi Anglija odobrila Hooverov načrt.

Da so sličnega mnenja tudi drugi, ne pa samo politični ameriški krogi, dokazuje mogočen protest proti Hooverovu načrtu, prihajajoč iz katoliških krogov. Skupina odličnih ameriških katoličanov je pojasnila usodne posledice take akcije, ki bi ne bila nasprotna le interesom krščanstva, pač bi pa ogrožala tudi človeški napredek v splošnem.

Petain odslovil Laval

V petek zvečer je po burni ministrski seji načelnik francoske vlade maršal Henri Philippe Petain odstavil ministrskega podpredsednika Pierre Laval, ki je bil glavni posredovalec med francosko vlado v Vichyju in Hitlerjem. Lavalovo odslovlitev je Petain razglasil s kratkim sporočilom po radio. Petainovo naznanilo se glasi:

"Francosi!

Ravnokar sem napravil odločitev, o kateri mislim, da je v soglasju z zadevanimi državami.

Pierre Laval ni več del vlade.

Pierre Etienne Flandin prevzame mesto ministra za zunanje zadeve.

Ustavni odlok št. 4, po katerem je bil določen moj naslednik, je preklecan.

Zaradi važnih vzrokov v notranji politiki sem se odločil od tega sklepa. To pa ni v nikakem stiku z našimi odnosi z Nemčijo.

Jaz ostanem na krmilu. Narodna revolucija se nadaljuje."

V petek zvečer je bila zelo burna ministrska seja, tekom katere se je Laval razburil tako zelo, da je dejansko hotel napasti maršala Petaina, ki je od njega zahteval, da mu zadevo pojasni in odgovori na obdolžitve notranjega ministra Marcela B. Peyroutona. Takoj so bili poklicani stražniki, ki so Lavalu prišli, ga peljali iz dvorane in ga odvedli v Pellevoisin, kjer je zaprt pod močno vojaško stražo.

Peyrouton je prejel dokaze, da je Laval koval zaroto proti vladi ter se je s Hitlerjem že dogovoril, da bo strmoglavil Petainovo vlado ter se bo sam razglasil za diktatorja Francije in napovedal vojno Angliji. Laval je hotel prepustiti Nemčiji francoska pristanišča v Afriki in v južni Franciji in bi s tem mogla Nemčija zlomiti angleško pomorsko blokado. Laval je od Petaina naravnost zahteval, da dovoli Nemčiji zasedeti francoska pristanišča, ker je v nasprotnem slučaju neizogibna lakota v Franciji letošnjo zimo. Petain pa se je bolj držal svojo častno besedo, ki jo je dal Angliji, da Francija ne bo nikdar šla v vojno proti Angliji in je Lavalu odstavil.

Strasser na poti v Ameriko

Otto Strasser je bil pred leti Hitlerjeva desna roka, slednjič se je pa prepričal, da sta Hitler in Hitlerjeva politika škodljiva nemškemu narodu. Posrečilo se mu je pobegeti iz Nemčije v Francijo, kjer je nastopil proti svojemu bivšemu tovarišu oziroma gospodarju. Izdal je knjigo "Hitler in jaz," v kateri je razkrinjal vse podlosti in nizkosti nemškega nacizma. Hitlerjevi agentje so mu bili tudi v inozemstvu na sledu, pa mu niso mogli do živga. Po razsulu Francije je pobegeti Strasser na Portugalsko. Sliši se, da se je zavzela zanj angleška vlada ter mu omogočila potovanje v Ameriko. Prejšnji teden je došel iz Lizbone na Bermudo. Potuje pod imenom Otto Bostrom in ima švedski postni list.

V Ameriki namerava imeti Strasser več predavanj.

Iz Jugoslavije

Mestrovitova cerkev na Sušaku.

Kakor smo kratko že poročali, dobi Sušak veličastno novo cerkev in to na prostoru, ki se imenuje Skvažev, od koder se bo cerkev na daleč videla. Cerkev bo v glavnem kombinirana iz treh delov in opasana s 8 m visokim zidom. Oltar bo preprost, izdelan iz kastavskega kamna. Za oltarjem pa bo stena v polkrogu, visoka 4 in pol metra. Načrt za novo župno cerkev je izdelal kipar Ivan Mestrovit, njegovi dijaki pa bodo izdelali kipe 12 apostolov, ki bodo postavljeni na steno oltarjem.

O domislečnosti pekovskih mojstrov v Beogradu

Prinaša "Politika" naslednji dopis: Gospodinja sem in dobro vem, kako se pravično peče kruh. Prav zaradi tega naj opozorim na zanimiv pojav v nekaterih naših pekarnah, na pojav, ki je našemu zdravju močno škodljiv. Odkar je prepozdano prodajati tople kruhe, lahko opazite po beograjskih pekarnah majhne, toda zelo težke hlebe. To dosežemo peki na ta način, da posajajo hlebe v zelo vročo peč. Skorja brž zarumeni, toda sredica ostane presna in je zato potem na tehtnici mnogo težja. Tako pridobivajo pekovski mojstri ono težo, ki jo predpisuje uradna ne samo, da prinašajo pekom nezastuženi zaslužek, marveč je tudi zelo škodljiv našemu zdravju."

Acetilenska razsvetljava ob pomanjkanju petroleja.

Ker tudi v naši državi bolj in bolj primanjkuje petroleja za domačo porabo, so nekatere industrije že izdelale posebne acetilenske svetilke, ki bodo zahtevale po stroških toliko goriva kakor petrolejke, samo da bo luč močnejša. Marsikdo so acetilenske že dolgo v rabi, trdijo jih bo samo še razširili med narodom. Kakor znano, pridobivamo acetilen iz karbida, ki smo ga v letu 1938 porabili okrog 490 vagonov. Od tega je šlo 290 vagonov za industrijo in za ribiške ladje, 200 vagonov pa za normalno raz-

svetljava. Poraba acetilena se lahko še zelo razvije, saj proizvaja Jugoslavija v razmerju s številom prebivalstva največ karbida v Evropi.

V zagrebškem podjetju Sodoad

nihče ne ve, kje biva ravnatelj. Zdaj je njegova usoda pojasnjena. Trdka Sodoad v Zagrebu je podružnica francoske delniške družbe, ki ima središče v Parizu. Ko je nemška vojska zasedla Pariz, se je ravnatelj zagrebške podružnice J. de Cock mudil tam in ni mogel dobiti zveze z Zagrebom. Prav ta čas so delavci podjetja v Zagrebu pričeli z mezdinim gibanjem, vendar pogajanja brez ravnatelja niso bila mogoča.

Slednjič je podjetje v Zagrebu prejelo brzojavko s parnika "Lina Matković," da je med potniki tudi ravnatelj Jacques de Cock. Ko je ta prišel v Split, mu je že prihite nasproti neki višji uradni podružnice in je bilo možno gibanje podružnice takoj ugodno urejeno.

Napad z bombami na vlomilce.

Pred nekaj dnevi je zagrebški policiji ušel nevarni zločinec Peter Maraković. Policija je kmalu zvedela, da se Maraković skriva na periferiji v Jarunu. Oddelek stražnikov in detektivov, ki jih je vodil dr. Mašera, se je previdno približal osumljeni hiši in jo obkolil.

Ker se na ponovne pozive policije ni nihče odzval, je dr. Mašera zapovedal napad. Nato so detektiv in stražniki z naperjenimi samokresi in puškami vdrl v hišo in so namesto Marakovića zasačili Dušana Novakovića in Ivana Dančiča, ki sta prav tako že dolgo iskana nevarna vlomilca. Nato so stražniki preiskali še neko drugo hišo, a tudi tam niso našli Marakovića, marveč nevarnega vlomilca Antona Zupkovića, ki je ležal na postelji in imel v zgledu nabit samokres.

Slednjič so po daljšem iskanju dobili še Marakovića in njegovega mladega pajdaša Ignaca Baričkovića. Marakovića je ponosno opazil na cesti neki detektiv, ki se je previdno pri-

PESMARICA

"Glasbene Matice"

Uredil dr. Josip Cerin

Stane samo \$2.—

To je najboljša zbirka slovenskih pesmi za moški zbor. Pesmarica vsebuje 103 pesmi. — Dobite jo v Knjižarni Slovenic Publishing Co., 216 W. 18th Street, New York, N. Y.

blizal od zadaj in podrl Marakovića na tla, nato pa zmagal še pajdaša. Oba je zvezal in ju prignal na policijo.

RUSKI JEZIK V LJUBLJANI.

Iz vseh mest Jugoslavije poročajo o novem, izrednem zanimanju za ruski jezik. Samo v Beogradu je bilo v zadnjem času prodanih okrog 4000 raznih učbenikov največjega slovenskega jezika. Novi val zanimanja za jezik Puškina in Tolstoj opazamo tudi v drugih državah, posebej še v Nemčiji.

V Ljubljani, kjer imajo ruski krožki že predvojno tradicijo in kjer g. Kun prireja pod okriljem Ruske matice že 20 let redne tečaje ruskega jezika, ne opažajo takega zanimanja za rusčino, kakor bi ustrezalo pomenu in važnosti tega jezika. ki začenja v svoj krog velik del vzhodne Evrope in severno Azijo do Tihega oceana. Dolgoletna izkušnje in široka literaturna izobrazba ruskega intelektualca g. Kuna so najboljši dokaz, da se obiskovalci tečajev Ruske matice kar močno hitro in temeljito seznanijo z melodioznim ruskim jezikom.

ROGANOV TOVARIŠ PRED CELJSKIMI OROŽNIKI.

Pred petelanskim senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal že štirikrat predkaznovani razbojnik Fr. Knez, pristojen v Mežico in brez stalnega bivališča. Knez je bil tovariš ustreljenega zloglasnega razbojnika Alojzija Rogana. Knez je lani v noči od 21. do 22. julija skupno z A. Roganom, M. Pešo in Fr. Kupnikom izvršil roparski napad na Franca Žigerta v Plešivcu blizu Skal pri Velenju. Razbojniki, ki so bili oboroženi z noži, so Žigertu zvezali roke in mu zamahili usta, nato so ga opotali. Vzeli so mu 700 din vredno lovsko puško, 240 din vredno zlat prstan, 60 din vredno dežnik in 60 din vredno rokavice, denarnico s 140 din gotovine, 30 din vredno kuhinjski nož in lonce sladkorja.

V prihodnji noči je Knez v isti zločinski družbi izvršil roparski napad na Antonijo Pečolerjevo v Legnu pri Slovenjem Gradcu ter ji vzel okrog 1.150 din gotovine, 50 din vredno dežnik, 40 din vredno uro

Peter Zgaga

V soboto je objavilo newyorško časopisje kratko brzojavko iz Ljubljane, da je umrl jugoslovanski prosvetni minister dr. Anton Korošec, star 68 let. Zadel ga je srčna kap.

Dr. Korošec se je štirideset let udejstvoval v politiki. Najprej v domači slovenski, po vojni pa v jugoslovanski.

Po poklicu je bil duhovnik.

budilko in nekaj sira. Ko je Pečolerjeva pobežnila, so razbojniki streljali na njo in na Antona Blodnika z lovsko puško. Daje je izvršil Knez lani v Roganovi, Peševi in Kupnikovi družbi še naslednje zločine. V noči na 19. julija so ukradli posestniku Fr. Kranjcu pri Sv. Primožu na Pohorju 500 din vredno svinjo. V isti noči so v isti vasi vlomili v klet posestnika F. Umana ter mu odnesli 30 litrov jabolnčnika in lonce. Razen tega ima Knez na vesti celo vrsto drugih zločinov. — Bil je obsojen na 15 let ječe in trajno izgubo častnih pravic, po prestani kazni pa se oddaja v prisilno delavnico za dobo 5 let.

POŽAR V LONDONU LETA 1660.

Dan za dnem čitamo in slišimo vesti o bombardiranju Londona. Neneč mečejo eksplozivne bombe na angleško prestolnico. Zažigalne bombe povzročijo velike požare. V zgodovini Londona nalatimo na poročila o velikih požarih, ki so bistveno izpremenili lice ogromnega mesta in ki bi jih lahko primerjali s sedanjimi požari. Posebno velik požar je bil v Londonu leta 1660. Tudi takrat je bila Anglija v vojni in sicer z Holandsko. Eno leto prej je zadela London kuga, ki je zahtevala mnogo človeških žrtev. Takoj potem je pa nastal ogromen požar, ki je uničil blizu 14.000 hiš in zahteval na tisoče človeških žrtev.

Požar je nastal polnoč in nikoli niso mogli dognati, kdo ga je povzročil. Ko so ga opazili, je bilo že prepozno, da bi ga mogli pogasiti ali vsaj omejiti. Takrat je bila večina londonskih hiš iz lesa in zato se je ogenj še lažje in hitreje širil. Kmalu so bili v plamenih celi okraj. Pogled na goreči London je bil strahoten. Ogromni oblaki črnega dima so se dvigali pod razsvetljeno nebo, in med trusem padajočih streh se je slišalo obupno klicanje ljudi, ki so v paničnem begu hiteli na varno na breg Temze, kjer je kmalu nastalo veliko taborišče. Več tisoč ljudi je ostalo brez strehe. Požar je trajal polnih šest dni in pogorela je dobra tretjina takratnega Londona.

ŠE JE ČAS, DA PRAVOČASNO PREJMEJO ZA NOVO LETO DENARNO POŠILJATEV, AKO POŠLJATE DAR V DOMOVINO

PO KABLU

K svoti, omenjeni v oglasu za pošiljatev dinarjev oz. lir, je treba dodati še posebej \$1.— za pokritje stroškov za kabl. — Denar je izplačan v petih dneh do enega tedna. — Potniški oddelk Slovenic Publishing Company, 216 W. 18th St., New York

Po koncu svetovne vojne je storil za Slovence dosti dobrega. Njegov pogled je bil vpert v Beograd, kjer se mu je kmalu nudila prilika dodobra razviti svoje politične zmožnosti.

Svoječasno je bil jugoslovanski notranji minister ter obenem tudi načelnik jugoslovanske policije in kot tak strah in trepet vseh protidržavnih elementov.

Bil je velik prijatelj bivšega jugoslovanskega ministrskega predsednika Stojadinovića, Stojadinović pa velik oboževatelj Hitlerja in Mussolinija. Baš iz tega razloga so spravljali tudi Korošča s Hitlerjem v stik.

Pokojnik je bil dober in prepričevalen govornik. Svojemu političnemu božanstvu se je vdinjal s tako verno in strastjo, do zadnja leta sploh ni več vršil duhovniške službe.

Istega dne je tudi sporočilo časopisja, da je že meseca novembra padel na grški fronti najstarejši Mussolinijev sin Bruno.

Ta vest pozneje ni bila potrjena, in se ne ve, če je resnična ali ne.

Čudnega bi ne bilo nič, kajti Grkom zelo uspešno pomagajo angleški letalci, ki se po svoji spretnosti mogoče ne morejo kosati z nemškimi, dočim v vseh ozirih laške letalce prekašajo.

Mussolinijev sin se je udeležil že laško-abezinske vojne ter je spuščal iz višine več tisoč čevljev bombe na siromašna abezinska naselja.

Ker abezinske puške ne ne-sejo tako daleč, se je vrnil iz vojne nepoškodovan, in oče ga je obsul z vsakovrstnimi odklikovanji.

Fant je tudi pisal o svojih doživljajih ter ob neki priliki omenil, da je vojna nekaj nebeško lepega.

V družini mladega zamorskega zakonskega para v neki južni državi je zavladalo veliko razburjenje.

Mlada mati je porodila dvojčka, sinčka in hčerko, toda—, groza! — dekletce je črne, fantek pa povsem bele polti.

Mladi oče je začel precej divje gledati, dočim mu je uboga mlada mati solznih oči zatrjevala svojo nedolžnost.

Zagonetko so rešili strokovnjaki, ki so dognali, da sta oba otroka sinova istega očeta, toda belopolti je "albinos", to se pravi, da manjka njegovi koži nekega gotovega barvila.

Govorec o porodu in o dvojčkih, sem se spominil slučaj, ki se je primeril pred nekaj leti petnajstimi leti v neki naselbini.

Mlado, živahno dekle se je poročilo z dosti starejšim moškim. Mož jo je zelo rad imel, ona pa njega le za potrebo.

Leto dni po poroki se ji je približala težka ura. Mož je poklical iz mesta najboljšega zdravnika, in porod je bil res zelo težaven.

— Hvala Bogu! — se je od-dahnila, — ko so ji položili v naročje čvrstega fantka. — Hvala Bogu, da je že vse prestano.

— Ne tako hitro, ne tako hitro, — se je oglašal zdravnik, — se mi zdi, da bo še eden.

Mlado mater je obli mlzel pot. Pošastna groza ji je prešinila srce, ko je zašepetala svoji najboljši prijateljici, ki ji je stregla:

— Se tega se je manjkalo. Ta je pa gotovo bordarjev. . .

Kratka Dnevna Zgodba

GUSTA ALSTROVA:

Fredy in njegova teta

Brezhibno oblečen je stopal Fredy prožnih korakov proti stopnišču lepe vile v predmestju, kjer je stanovala njegova teta Sylvia. Njegove misli so se sukale okrog te vrle dame ki je imela poleg svojega zlatega sreča in drugih dobrih lastnosti tudi mnogo privilegiranih napak. Toda zakaj bi si premožna teta ne mogla dovoliti teh napak?

Mladeničev obraz je izdajal mirno napeto, kako neki bo sprejela teta to kar ji je hotel povedati. V svojih sodbah je bila včasih nerazumljiva.

Sluga ga je odvedel v okusno opremljen salonček, kjer Fredy ni imel časa razmišljati o tem. Kmalu je vstopila teta mlado-tudi korakov in obraz se ji je res zjasnil.

"Oh, Fredy, dragee moj, končno te zopet vidim. Kaj pa je s toboj, da te tako dolgo ni bilo?"

Nameste odgovora je nečak vprašal v zadregi:

"Kako mladostna si, draga teta. Kako se pa kaj počutiš?"

"Oh, dragee moj, kakor človek, ki je že obravnan s svetom. Kako srečna sem, da si se zopet enkrat spomnil svoje tete in kako sladek obraz delaš! Gotovo mi hočeš povedati nekaj prijetnega, nekaj zelo zanimivega, kaj ne?"

"Da, teta, namreč ..."

"No, kar na dan z besedo. Zelo sem radovedna, saj veš živim tako ločeno od sveta. — Tu pa tam koncert, gledališče, kavarna ali obisk. — Ta znanec se ženi, ona znanca mož. Morda Marta? Ali se je že odločila?"

"Nikakor ne, sestra se še ni odločila."

"Torej katera druga dobro znana?"

"Ah teta, prav za prav ona se mož."

"No, torej govori, Fredy. Iz tega človeka res ne more spraviti prave besede. Pa vendar ne Berta Valdenova, ali njena sestra Emma? Ali pa morda celo Lydie?"

"Uganila si, teta," je odgovoril nečak s slavnostnim glasom. "Da, Lydie."

"Kaj, Lydie se res mož?" mu je posegla teta v besedo in napravila obupno kretnjo. "Nesrečni Fredy!"

"Zakaj nesrečni, teta — saj ..."

"Zato, ti naivni fant, ker sem mislila, da boš ti vzel Ly-

dio. Kaj se še nisi dovolj naplesal z njo?"

Malo je manjkalo, da mladenič ni počil v smeh.

"Toda teta, saj sem ..."

"Vem, kaj hočeš reči," ga je prekinila teta, "da pri tem nisem mislila na ženitev, da imaš še dovolj časa, in tako dalje. Poznam tvoje izgovore in vendar nikar ne pozabi, da si zadnji možki potomec stare rodbine. Tvoja dolžnost je obraniti potomstvo ime."

"Saj to tudi hočem," je poskusil počasi priti do besede. "Dovolj, da ti pojasnim ..."

"Nobenih pojasnil nočem slišati," je nadaljevala teta z vso vneto. "Poznam te. Torej tudi Lydie je že na vrsti. O nji sem mislila, da bi bila za te primerna nevesta."

Teta je za hip obmolnila, toda kmalu je hotel Fredy izpregovoriti, je nadaljevala:

"No, če je pa že tako, ti moram prav za prav povedati, da nikar ne obžaluj tega."

"Kako to?"

"Veš — lepa je sicer, toda krive noge ima."

"Motiš se teta," je ugovarjal Fredy vneto.

"Mislim, da se ne motim," je nadaljevala teta. "Razen tega pa — kar se tiče premoženja ni na posebno trdnju nogah. Njen oče je bil zašpekuliral mnogo denarja."

"Zopet pomota," je pripomnil nečak

"Zakaj mi tako ugovarjaš," se je razburjala stara dama. "Saj ti je vseeno. Ona se omoži, torej to ni važno. In še nekaj ti moram povedati med stiri mi očmi. Lydie se je baje odločila sava z dvema mladeničema na tridnevni izlet z avtomobilom v planine."

"Kdo ti je to povedal?" jo je vprašal nečak in se silil k smehu.

"Komotni svetnik Lambert."

"Stari opravljivec," je rekel Fredy ogorčeno.

Teta je obmolnila. Bila je očitno slabe volje. Nastal je mračen presledek. Nečak je razmišljal, kako bi teti najpametneje pojasnil položaj. Zdaj bo priznanje težje. To vražje tetino poseganje v besedo! Že je sotel izpregovoriti, ko je teta dvignila k Fredyju svoje lokave sive oči in dejala s suhim glasom:

"Koga pa vzame prav za prav Lydie?"

"Mene, draga teta," je odgovoril Fredy.

Teta je nekaj časa presenečeno gledala nečaka, potem so se ji zaiskrile oči in je dejala:

"O, Fredy, kaj res? Kako sem srečna! Saj to je bila moja vroča želja."

"Toda njene noge — dejala si ..."

"Kaj še! Nožice ima kakor tane! In vse drugo, kar sem rekla, Fredy. Ne verjemi tega. Vse je v redu. Kar se pa tiče tega — te klevete imaš prav, da je Lambert stari opravljivec. Toda, Fredy, to prav za prav ni lepo od tebe. — Zakaj mi tega nisi povedal takoj?"

ČUDNE KNJIGE.

Asirci so imeli knjige iz glin. Knjiga iz opeke je tudi posebnost svoje vrste. Še bolj čudna je pa knjiga, kakršno so imeli stari Egipčani. Mislite si kakih 100 korakov dolg pas, podoben je pasu iz papirja. Če si ga na ogledamo od blizu, vidimo, da je sestavljen iz več tenkih pasov, položenih križ in križem drug čez drugega. Če poskušamo list raztrgati, se prepričamo, da je res iz drobnih pasov podoben pleteni mreži. Na površju je svetlozlate barve, gladek in blesteč. Loni se kakor naš voščeni papir. Vrstice niso pisane po celi dolžini pasu, temveč so razdeljene v več sto stolpcev. Če bi bile vrstice pisane po vsej dolžini, bi morali med čitanjem hoditi od enega konca do drugega polnih sto korakov.

Ta čudni papir so izdelovali Egipčani iz še bolj čudne rastline. Na bregovih Nila so bila v močvirjih cela polja pokrita s tankimi debeleci. To prav za prav niso bil drevesce, temveč trave, večje od človeka. Steblo je bilo ravno in golo, na vrhu je pa imelo glavico. Ta rastlina se imenuje papirus in je bila pravi dobrotnik starih Egipčanov. Iz nje so izdelovali pasove za pisanje, jedli so jo in pili, se oblačili v njo in služila jim je celo za plovbo. Počen papirus, sladki sok te rastline, tkanine iz nje, sandale iz njene kože, iz povezanih debele pleteni čolni. vse te je dala Egipčanom ta rastlina, podobna kravjemu repu.

Mussolini je Hitlerju potreben

Ko so Grki zapodili laške vojake iz svojega ozemlja ter prodrli globoko v Albanijo, se je Mussoliniju zazdelo, da mora biti nekaj narobe z laškim vrhovnim poveljstvom.

"Vojasstvo je dobro in junaško," si je mislil "toda riba pri glavi snardi. Badoglio je vsega kriv."

Odstavil je torej vrhovnega poveljnika laške ekspedicijske armade, generala Badoglia, ter mu imenoval za naslednika generala Cavallera. Cavallero ne bo imel tako prostih rok kot jih je imel Badoglio, pač bo pa moral sprejemati povelja od Mussolinija.

Fašistično časopisje se je vzradostilo: "Vojna sreča se bo obrnila, kajti Mussoliniju ne more nobena stvar na svetu izpodleteti!"

Nefasistični časnikarji v Ameriki so trdno uverjeni, da so Mussoliniju kot vladarju Italije ure štete, kar pa nikakor ni res.

Mussolinijeva bodočnost ni namreč odvisna od njegove lastne moči. Mogoče ga kralj in prestolonaslednik sovražita. Starejši armadni generali se mu le neradi pokore. Laški narod ga je najbrž že do grla sit.

Vse to je pa brez pomena. Rim in Italija sta povsem pod vplivom Adolfa Hitlerja. Hitler pa že vsaj v sedanjem času pod nobenim pogojem ne more dovoliti Mussolinijeva padca.

Da se je zadnje tedne Mussolinijev stališče precej omajalo, je jasno. "V grško prestolnico bomo šli na izprehod," je rekel Mussolini pred začetkom svoje kampanje. Ta "izprehod" se je spremenil v celo vrsto žalostnih porazov. Laška kampanja v Afriki se je izjalovila. Angleži so uničili skoro polovico laškega brodograja. Potrti so celo tisti laški krogi, ki so z vso vneto priporočali soudeležbo Italije v drugi svetovni vojni.

Iz Italije prihajajoč potniki vedo dosti povedati o splošnem nezadovoljstvu. Cene so poskočile za 58 odstotkov. Pred sedmimi tedni so bile uveljavljene najstrožje omejitve. Mesa, sladkorja, mila, olja, mašila in masti dobe Lahi v tako nezadovoljnih količinah, da skoro ni imena vredno.

Še težavnejši je problem surovin. Pred vojno je Italija importirala iz inozemstva vsako leto 20 milijonov ton raznega blaga. Osemnajst milijonov ton tega blaga je šlo skozi Gibraltar in Suez, torej skozi morski ožini, ki sta pod angleško kontrolo.

Importi iz inozemstva so se zmanjšali za devet desetlin. Vlada rekvirira železne ograje,

kovinske kandelabre in družinske bakrene kotle. Iz prometa je bil vzet ves nikljast denar. Na ta način skuša že vsaj nekoliko nadomestiti splošno pomanjkanje kovin, potrebnih za letala, orožje in municijo. Na cestah ni nobenega privatnega avtomobila, kar manjka gazolina. Hrana je slaba in nezadostna ter dražja z vsakim dnem.

Vse to povzroča splošno nevoljo. Laškemu narodu je bilo obljubljeno, da bo po Hitlerjevem porazu Anglije in po laških uspehih na Balkanu živel v sijajnih razmerah. Namesto tega je pa vsak dan slabše. V Trstu, Genovi, Napolju in Florenci se je prebivalstvo začelo puntati. Sedanja kriza bi nedvomno povzročila v laški vladi temeljite spremembe, če bi ne bil Hitler gospodar nad Italijo.

Nemška tajna policija ima v Italiji 600 članov ki redno poročajo o vseh važnejših razvojih. Načelnik nemške tajne policije, Himler, je nedavno rekel: "O razmerah v Italiji smo mi natančneje poučeni kot pa laška vlada."

Mesec junija je bilo v Italiji na "vojaških vajah" 56 tisoč nemških vojakov.

Niti najmanjšega dvoma ni, da bo v slučaju kakšne resne krize prikočil Hitler Mussoliniju na pomoč. Nemčija ima pod orožjem šest milijonov vojakov. V skrajni sili jih lahko pošlje cel milijon na Balkan. Kajti če bi Grki zmagali, bi skoro gotovo šli Turki in Jugoslavlani v vojno proti Nemčiji. Egipčani bi se pridružili Angliji v ofenzivi proti nacijsko-fašističnim silam. Nič čudnega bi ne bilo, ako bi v tem slučaju tudi Rusija stopila v težbi Hitlerjevih in Mussolinijevih nasprotnikov.

Mussolini bo ostal na svojem mestu pa naj bo njegov vojaški in gospodarski stroj še tako pokvarjen in pohabljen.

Italija je namreč važen faktor v Hitlerjevem načrtu za zavojevanje Evrope.

ČUDNE POSLEDICE AVTOMOBILSKES NESREČE.

Charles Trautwin v New Yorku je doživel čudno pustolovščino. Nekega dne je odšel z doma v pisarno in doma je dejal, da se kmalu vrne. Toda ves dan ga ni bilo domov. Žena je telefonirala v možovo pisarno in dobila presenetljiv odgovor, da tistega dne moža v pisarni sploh niso videli. Zelo se je ustrašila in telefonirala je na vse strani, toda povsod je dobila enak odgovor. Vso noč je prečela, zjutraj pa je odšla na policijo povedati,

SLOVENSKO - AMERIKANSKI

Koledar 1941

ZA LETO

Pestra zbirka kratkih povesti, zanimivih člankov in poljudnih razprav iz zgodovine, zemlje- in narodo-pisja; kratkih zanimivosti iz vseh dob in delov sveta ... Informativna knjiga za vsakega rojaka, ki zasleduje svetovne dogodke.

Citajte zanimiv članek:
"O LOVU IN LOVCIH,"
ki ga je spisal Fr. Troha.

Slovenic Publishing Company

216 W. 18th Street New York, N. Y.

Cena 50c

Vsoto lahko pošljete v znakah po 2 oz. 3 cente, če prebivate v Združenih državah.

Posebna priloga:

Trije zemljevidi v barvah: EVROPA
LETA 1911; EVROPA PRED
DANJO VOJNO; EVROPA L. 1940

NAROČITE GA
ŠE DANES

da je njen mož brez sledu izgubil. Mislija je, da je postal žrtev zločina in zato je prosila policijo, naj uvede preiskavo.

Policija pa ni vzela njene prijave resno, kajti v Ameriki se pogosto pripeti, da mož v veseli družbi pozabi na čas in da se vrne domov židane volje šele naslednjega dne. Zato je policija malo počakala. Ko se pa Trautwin tudi tretjega dne ni vrnil domov, je razposlala na vse strani z okoliščino njegovega opisa in več tisoč newyorških redarjev je iskalo pogrešanega trgovca. Mirilo je pa več dni, ne da bi ga našli. Šele čez 14 dni sta našla dva redarja v nekem newyorškem predmestju moža, ki se jima je zdel zelo sunljiv. Hodil je po ulicah ves zaprašen in umazan, izčrpan in neobrit. Ko sta stopila redarja k njemu in ga vprašala, kdo je, sta dobila zmeden odgovor. Pametno je znal povedati samo toliko, da ga boli glava.

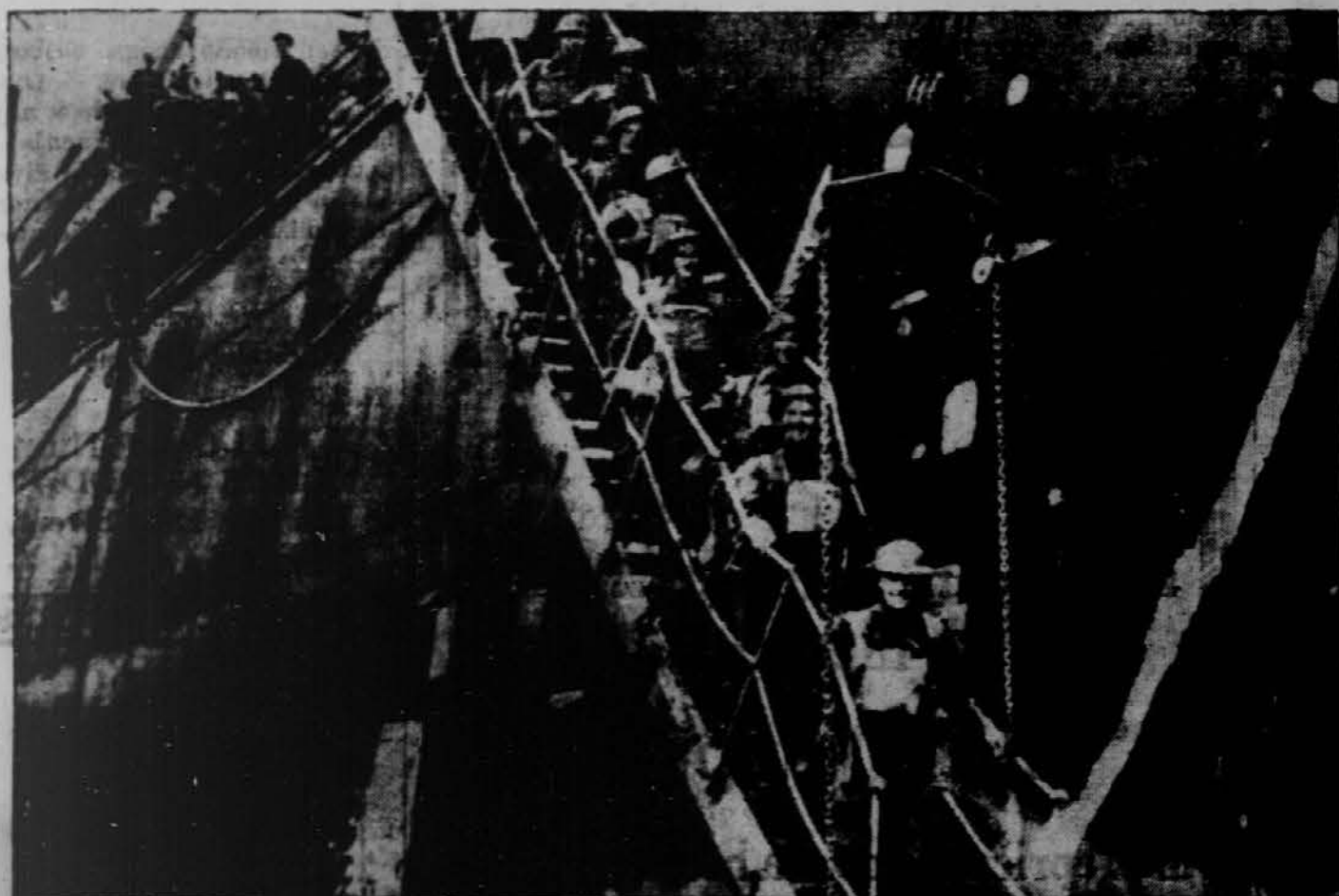
Redarja sta ga odvedla na bližnjo stražnico in ker se je ujenjal z njim opis Trautwina, sta takoj obvestila policijsko ravateljstvo. Dežurni uradnik jima je naročil, naj takoj pripeljeta neznanca z avtomobi-

lom k njemu, kar se je tudi zgodilo. Med potjo pa se je pripetila avtomobilska nesreča. Policijski avto se je zaletel v neki drug avto in oba sta bila precej poškodovana. Ob trčenju je zažvenketalo steklo in tedaj se je Trautwin prijel za glavo ter vprašal presenečen, kje je. Med preiskavo se je izkazalo, da se je peljal Trautwin pred 14 dnevi z avtomobilom v pisarno, pa ga je med potjo doletela avtomobilska nesreča in posledica je bila, da je izgubil spomin. Mož ni vedel, kdo je, kje stane in kam naj se odpelje. Zato je taval čela dva tedna po ulicah. Ob drugi avtomobilski nesreči se mu je pa nenadoma spomin vrnil in zdaj je zopet zdrav.

"GLAS NARODA"

pošiljamo v etaro domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. — Naročnina za etari kraj stane \$7. — V Italijo lista ne pošiljamo

ANGLEŽI HITE GRKOM NA POMOČ

Prve angleške čete se izkrcavajo v nekem grškem pristanišču. Koliko angleških vojakov je na Grškem ni javnosti znano, le toliko se izve iz vojnih poročil, da se jih mnogo bojuje na Grškem. Omenjeni so bili v raznih poročilih iz Aten.

Darilo za PRAZNIKE

RAZVESELITE VAŠEGA PRIJATELJA (ICO) ZA BOŽIČ Z DVOMESEČNO NAROČNINO NA "GLAS NARODA". STANE SAMO \$1.

List skušamo napraviti splošno zanimiv za vse čitatelje. Vemo, da Vaš prijatelj oz. prijateljica, ki še ni naroče(a) na Glas Naroda, bo vesel(a), da ste se spomnili za praznike. Ta ponudba je dana, da se vaš prijatelj oz. prijateljica seznani s tem slovenskim listom, in bo s časom redno naročen(a).

!ZPOLNITE SPODNJI NAROČILNI LISTEK

Storite to še danes, da bo pravočasno za praznike.

Mi bomo obvestili Vašega prijatelja s primerno božično dopisnico o vašem darilu.

UPRAVNIŠTVO "GLASA NARODA"
216 West 18th Street, New York

Tukaj Vam pošljem \$1.—, za dvomesečno naročnino za:

I m e.....

N a s l o v.....

List naj pošiljamo pričenši z dnem

Moje ime in naslov je:

ROMAN —: Spisal: FRAN GOVEKAR.

17

Olga je bila napram Rožancu lahko odkritosrčna, kakor ni bila — razen napram Janku Stepišniku — še napram nikomur, niti napram materi. Kaplan je spoznaval v Olgi vžle vsem njenim doživljanjem, pošteno naturno žensko. Nič hlinbe, nič igre, nič prikričanja ali zavijanja ni bilo v njeni govorici ali misli. Bolje pa jo je le še dvignila in popomenila.

Nekega popoldneva je zagledala Olga, da jima hiti Rožanec po cesti naproti. Vidka je lovila ob poti med evetovo travo citrončka; ker je imela roke polne velikih makov in modric, ga ni mogla ujeti, in metulj se je kakor iz nagajivosti v krogu izpreletaval okoli dekleta, ki je veselo vresčalo in poganjalo se za živalico.

"Kako dražestna idila!" je vzkliknil Rožanec, občudujoč skakljajoče dekletce zlatih las, žarčih oči, napol odprti, emehljajočih se ustec in s šopkom makov v roki a nad glavo kakor plamenček frfotajoči metulj. "Preljubo veselje, o! kje si doma? Vidite, Slomšek je pravilno dejal!"

Olga mu je podala roko. "Kaj sem vaju že doma," je dejal, "a so mi povedali kam ste odšli. Povabit sem vaju prišel; za jutri popoldne k sebi. Iz Ljubljane sem prejel nekaj novih knjig — in prijatelj me obišče, jaz pa bi varu ga rad predstavil."

"Ne, ne, — rajši ne. Čemu bi vaju motila?"

"Nasprotno, prijatelj vas iz mojih pisem že prav dobro pozna. Rad bi se seznanil z damo, ki je prva moja resnična prijateljica. — Kaj ne, da ste?"

"Gotovo. Iz hvaležne duše," je pritrdila Olga. Sumljivo ga je pogledala naravnost v oči.

"Toda — toda — povejte odkrito, kakor vselej: niste morda spletki kake zarote? Razumete me —?"

"Razumeti! Svobodni ste. — A če se kdo zanima za mojo dobro prijateljico, ni to nikakva zavratnost. — Skratka, prosim vas, pridite k meni — zaradi mene, da?"

"Da. Samo zaradi vas pridem ..."

"A če se prijatelj zaljubi v vas, zato vendar ne začnete mrziti mene?" se je šalil.

"Nemogoče. Sicer pa storim vse, da se vaš gospod prijatelj vame ne zaljubi."

"Dobro. Ali če se zaljubite vi vanj, mar bom potent jaz krivec?"

"Zaboga, mar želite tako naglo izgubiti prijateljico? Torej ste se me že navečali?"

Šalila sta se in se smejala. Ona pa se je čudila sama sebi kako lahko in toplo ji postane v družbi tega moža.

Medtem je metulječek odletel, in Vidka je prihitela h gospodu kaplanu:

"Za vas in za gospodično Olgo sem jih natrgala in jih še ratrgam. Glejte, kako so veliki in rdeči!" Dvignila je šopek in stekla zopet k žitnim njivam, da nabere še več evetov.

Ko je naslednje popoldne prišla Olga z Vidko k Rožancu, sta bili "ohle lepi, kakor se nikoli." Vsaj Rožanec je tako trdil, ko ju je sprejemal v veži, kaur jima je po stopnicah prišel naproti.

Veselo so se pozdravili. Kaplan je vodil Vidko po nekoliko prestrnkih stopnicah za roko ter ji obetal debelo knjigo z zanimivimi slikami iz polarnih in severnosibirskih krajev. Olga je stopala za njima. Ker Rožanec ni omenil prijatelja, je mislila, da pač ni dospel.

Pred durmi v stanovanje pa se je kaplan okrenil, poredno se šaleč: "Se zadnjič povem; za zaljubljenost z njegove ali celo z vaše strani odklanjam vnaprej vseko odgovornost! Jaz si umijem roke!"

"Vi Pilatuž!" se je za-mejala Olga in šla za njima v sobo. Tedaj pa je obstala: pred njo je stal Novak, njen nekdanji čestilec ...

"Moj prijatelj — gospodična Olga Tratarjeva," je predstavil Rožanec. "A tole je naša Vidka."

Olgin obraz je zalila rdečica, potem se je naglo okrenila k Rožancu: "Ne Pilatuž, nego Judež ste, da veste ..."

"Ljubi Bog, ti veš, da se mi dela najhujša krivica!" je zavajal kaplan in se smejal. "Trikrat sem odklonil vsako krivdo, zdaj pa ne vendar takole obsojate."

"Samo jaz sem krivec, ki sem vas želel po dolgem času zopet videti," je dejal Novak. "Oprostite mi, in ne smatrajte me za vsiljiveca."

Kaplan jih je povabil, naj sedejo. Miza je bila že pogrnjena, in skoraj obenem je prinesla stara služkinja čaja, obloženih kruhkov, peciva, češenj in jagod.

Vidka je imela veliko radost, a krotila se je in posnemala v vsaki kretnji svojo učiteljico. Niti češnje si ni vzela, ves čas je molčala, opazovala, primerjala gospoda in se zamislila.

"Čemu si tako poudarja Vidka? Kaj razmišlja?" jo je vprašala Olga in pogledala po temenu.

"Nič, nič — ali smem iti zopet gledat knjigo?"

In sedla je za knjigo.

Tako je trojica kramljala dalje o vsakdanjostih, šoli, političnih razmerah, slovtvu — le Olgine rane niso niti omenili. Po-eni ur: se je Olga poslovala zelo zadovoljna; prijatelja sta bila enako taktna, da je nieta zdrževala.

Domov gredoč pa se je oklenila Vidka učiteljčine roke, se naslonila z glavo nanjo in ji dejala:

"Gospod Novak je zelo prijazen, lep gospod, ne? Ampak gospod kaplan je še lepši, ne?"

"Ah, o tem si razmišljala?" se je nasmejala Olga. "Mar bi bila pozobala več češenj; toliko jih je še ostalo!"

Raznoterosti

KAJ PRIŽENE GOLOBA DOMOV?

Že od pradavnih časov je znan čuden gon golobov, ki se vedno vračajo domov, pa naj jih odneseno še tako daleč. Za to lastnost golobov so se zanimali mnogi naravoslovci in radi bi bili ugotovili od kod izvira. Napravili so mnogo poskusov in med drugim se je pojavila domneva, da se golobi orientirajo po zemeljskem magnetizmu in da se vračajo vedno na kraj določenega magnetičnega polja. Da bi ugotovili, ali je ta domneva pravilna, so pritrdili nekateri ameriški raziskovalci golobom na nožice droben permanenten magnet, ki naj bi motil vpliv magnetičnega polja.

Toda golobi so se vračali tudi z magnetom na pravo mesto, in sicer v istem času, tako da je ta domneva padla. Pojavilo se je tudi naziranje, da se golobi orientirajo s pomočjo svojega izbornega sluha. Zato so jim pri seriji poskusov zamašili ušesa, bodisi z raztopljenim voskom ali vazelinom. Pa tudi ti poskusi se niso obnesli. Golobi so se zopet vrnili domov. Samo golobi, ki so jim bila ušesa zalepljena z voskom, so se zakasnila. Toda bili so že pred odhodom nemirni in vosek v ušesih jih je med poletom tako motil, da so se vrnili nekoliko pozneje. Ko je bil pa vosek nadomeščen z vazelinom, so se golobi vrnili normalno in v najkrajšem času domov.

Nazadnje se je pojavila domneva, da utegnejo biti golobi pod vplivom elektromagnetnih valov. Zato so jim pritrdili na nožice žice, nastavljene na frekvenco oddaljenega aparata, tako da je bil golob pod neposrednim vplivom elektromagnetnih valov. Golobi so se vrnili z zamudo domov, toda iz te zamude ne moremo sklepati, da bi bili pod vplivom elektromagnetnih valov. Golobi so se vrnili z zamudo domov, toda iz te zamude ne moremo sklepati, da bi bili pod vplivom elektromagnetnih valov. Golobi so se vrnili z zamudo domov, toda iz te zamude ne moremo sklepati, da bi bili pod vplivom elektromagnetnih valov.

KAJ PRAVI H. G. WELLS.

V angleškem časopisu se je oglašil znameniti pisatelj "Svetovne zgodovine" H. G. Wells, in sicer z zahtevno, da se lord Halifax umakne z odgovornega mesta v angleški politiki.

(Wells je izjavil novinarjem, da popolnoma veruje v končno zmago Anglije. Toda če naj bo dosežen ta smoter, mora lord Halifax čimprej izginiti iz angleške vlade. Halifax je mož,

čigar odstop je želja vse angleške javnosti. Predstavlja namreč kvintessenco vsega, česar se vsak iskren angleški domoljub boji.

TAJFUN, METLA TIHEGA OCEANA.

Nedavno je zapadno obalo Japonske zadel tajfun, ki je drvel s hitrostjo nad 150 milj. Tajfun je prava metla Tihega oceana, zlasti pri kitajski obali. Središče skoraj vseh tajfunov, ki pustošijo obale vzhodne Azije, je Filipinsko otočje, broječe nad 7000 otokov in otočkov. Od tod si ta "hudicev dih" kakor pravijo tajfunu Japenci, utira pot do severozapadne h kitajski obali ali pa proti severovzhodu k japonskim otokom, nikoli pa ne proti jugu. Največja hitrost, s katero drvi naprej, znaša 200 milj na uro. Navadno pa doseže hitrost 20 do 30 milj. Prekomorski parniki, ki jih posvate po radiu pred bližajočim se tajfunom, pa tudi večje jadrnice se mu torej umaknejo na varno. Če pa zaiđe parnik v hitrejši tajfun, je izgubljen. Pred nevarnim tajfunom vlada na morju vedno popolno zatišje, ki ga poznajo mornarji kot oko tajfuna.

Zgodovina morja pozna dolgo vrsto po tajfunih povzročenih katastrof. Ene največjih in obenem najstarejših je bila uničenje armade mongolskega cesarja Kubilaja leta 1281. Ta vladar se je hotel polastiti japonskega cesarstva, proti kateremu je poslal 100.000 mož na 3.500 ladjah. Pri otoku Kišu je zalotil njegovo brodovje tajfun, ki ga je uničil tako, da je utonila vsa vojska.

LOKOMOTIVA V JEDILNICI

Pred kratkim so imeli v Buenos Airesu eno najbolj nenavadnih železniških nesreč. Na postaji pacifiške železnice Retiru je razžirala neka lokomotiva. Ob nekem izagibalšču se strojevodja zagledal tovorni vlak, ki mu je drvel nasproti. Misli je, da ga bo lahko še pravočasno prehitel in je dal polno paro. V svojih računih pa se je zmotil in vlaka sta trčila z vso silo skupaj.

Sunek je strojevodjo vrgel iz lokomotive, ki je nadaljevala brez njega svojo pot. Zavozila je proti peronu, treščila proti odbijačem na koncu perona, jih podrila in je zdrvela po peronu sredi množice ljudi, ki je bila tu zbrana. Krenila je proti postajnemu poslopju in sicer proti jedilnici, podrila je njeno steno in zavozila v dvorano. Stroj

Smrt mladega novinarja.

V državni bolnišnici v Sarajevu je umrl novinar Bruno Slav Lorini. Po rodu je bil iz Zadra in star še 27 let. Tehniko je dovršil v Splitu in Sarajevu, nato pa se je posvetil novinarstvu poklicu in je sodeloval v splitskih listih "Zov" "Jadrana" in v "Pučkom listu" dalje časa je vodil "Šibenško Tribuno" zadnji čas pa se je ustalil v uredništvu dnevnika "Jugoslovanska Pošta" v Sarajevu. Imel je spretno pero in mnogo prikupne mladostne živahnosti.

le in muze je podirala in potiskala pred seboj. Sredi restavrantu je zadela ob širok železen strop, ki jo je končno ustavil. Drug stroje vodja je hitro zlezel na vozilo in ustavil stroj. Razen znatne materialne škode k reči ni bilo hujšega. Človeških žrtev ni bilo nobenih, če izvzamemo strojevodjo, ki je odnesel pri skoku iz lokomotive lažje poškodbe.

RAZLIČNA DELAVNOST V KORENINAH.

Dr. C. H. Davis v Tucson, Ariz. je opazoval delovanje korenin koruze in je ugotovil, da skrajo tiste, ki so bližje stebelu, vodo z večjo energijo nego one ob robu. Vsadil je koruzne rastline v steklene posode in je stalno meril talno vlago v bližini korenin. Ko je imela zemlja komaj še toliko vlage v sebi da bi morala pričeti prav za prav veneti, so notranje korenine dobile še toliko vode iz nje, da so rastlini ohranile življenje. Zunanje korenine, ki so prišle v tako suho zemljo, niso mogle opraviti ničesar.

RIBJE OLJE IN RAZPADANJE ZOB.

Na Dunaju so izvršili na mnogih otrocih preglede, da bi ugotovili, ali se da z ribjim oljem, torej pred vsem z vitaminom D, zadrževati nastajanje zobne gnilobe. Ugotovili so le to, da med zobovjem otrok, ki dobivajo ribje olje, in onih, ki ga ne dobivajo, ni bistvenih razlik. Med 25 otroki, ki so dobivali ribje olje in ga še dobivajo, je bilo 18 takšnih, ki so imeli celo po devet karioznih zob. Zdi se pa, da ima važnejšo vlogo v tem pogledu vitamin B in zvečenje zadosti trdih jedil.

ČE SE NE VEŠ, ZDAJ IZVEŠ.

da je znani ameriški novinar Ch. Kniekerbocker odpotoval v Ameriko. Pravi, da so zanj nemški letalski napadi na London postali nevzdržni; da ne bo v bodoče roben ruski dijak mogel prejeti diplome, če ne bo dokazal, da obvlada vsaj en tuj jezik: nemščino, angleščino ali francoščino;

KNJIGA KOT BOŽIČNI DAR

ZGODOVINSKI ROMANI

SVETOVNOZNANEGA POLJSKEGA ROMANOPISCA

Henrika Sienkiewicza
PO POSEBNI CENI

KRIŽARJI

I. in II. zvezek, broš. ... \$3.75

MALI VITEZ

Vezano \$3.25

POTOP

I. in II. zvezek, broš. ... \$3.50

QUO VADIS

I. in II. zvezek, broš. ... \$3.—

NAROČITE PRI:

Slovenic Publishing Company

216 W. 18th Street

New York

KNJIGA KOT BOŽIČNI DAR

LJUDSKA KUCHARICA

Nejnovejša zbirka navodil za kuhinjo in dom. Cena 50c

Naročite pri:

KNJIGARNI

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

da ima Nemčija danes 75 tisoč zdravnikov;

da je Belgijski Kongo odločen nadaljevati vojno ob strani Velike Britanije. Tako je oznanil guverner tega ozemlja v nedavnem nagovoru po radiu;

da se runtunska podjetja ne smejo dati več zastopati po židovskih advokatih.

KNJIGE
SLAVNEGA RUSKEGA PISATELJA

Igralec

Spisal F. M. Dostojevski
265 strani

Slavni ruski pisatelj je v tej povesti klasično opisal igralško strast. Igralec izgublja in dobiva, poskuša na vse mogoče načine, spletkari, doživlja in pozablja, toda srast do igranja ga nikdar ne mine.

Cena 75c.

Idiot

Spisal F. M. Dostojevski
TRI KNJIGE
Nad 600 strani

Črassen roman enega najboljših ruskih pisateljev. — Opis mladosti, ki je imel že v najbolj rani mladosti nagnenja k nenormalnostim. Opis je živahen in ne utrjuje kot nekateri drugi romani Dostojevskega.

Cena \$2.25

Poštnino plačamo mi.

Naročite pri:

KNJIGARNI
"GLAS NARODA"
216 W. 18th Street,
New York, N. Y.

Rojake prosimo, k o pošljijo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES oziroma CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

DARILNE POŠILJATVE v JUGOSLAVIJO in ITALIJO

100 DIN.	—	—	\$ 2.20
200 DIN.	—	—	\$ 4.00
300 DIN.	—	—	\$ 5.85
500 DIN.	—	—	\$ 9.25
1000 DIN.	—	—	\$ 18.—
2000 DIN.	—	—	\$ 35.—
5000 DIN.	—	—	\$ 85.—

V DINARJIH

50 LIR	—	—	\$ 2.90
100 LIR	—	—	\$ 5.—
200 LIR	—	—	\$ 9.50
300 LIR	—	—	\$ 14.—
500 LIR	—	—	\$ 22.50
1000 LIR	—	—	\$ 44.—
2000 LIR	—	—	\$ 87.—

Ker zaradi položaja v Evropi parniki neredno vozijo, tudi za izplačila denarnih pošiljatev vzame več časa. Zato pa onim, ki žele, da je denar naglo izplačan, priporočamo, da ga pošljejo po C A B L E ORDER, za kar je treba posebej plačati \$1.—.

Vaš razmer v Evropi ni mogoče v Jugoslavijo in Italijo nakazati denarja v DOLARJIH, temveč samo v dinarjih oz. lirah. Isto velja tudi za vse druge evropske države.

SLOVENIC PUBLISHING CO.
: : POTNIŠKI ODDELER : :
216 West 18th Street, New York

Pošljite nam

\$1

in mi vam bomo pošiljali
2 meseca

"Glas Naroda"

in prepričani smo, da boste potem
stalni naročnik.